

paper de vidre

segona època contes

MANEL OLLÉ

7 Juny 2017

Manel Ollé (Barcelona, 1962) és professor d'estudis xinesos a la Universitat Pompeu Fabra i de literatura i plagi a l'Escola de literatura Bloom. Ha escrit sobre llibres en diferents mitjans i ha publicat els llibres de poesia *De bandera Liberiana* (Columna, 1994), *Mirall negre* (Proa, 2002), *Bretislava o Bucarest* (Edicions 62, 2014). I l'antologia *Combats singulars: antologia del conte català contemporani* (Quaderns Crema, 2007). Ha traduït *L'obra mestra desconeguda d'Honoré de Balzac* (Quaderns Crema, 1997), *El sentit de la literatura*, de Gao Xingjian (Empúries, 2004) i *Pedra i pinzell. Antologia de la poesia clàssica xinesa* (Alpha, 2012). Ha publicat també assaigs i articles sobre història xinesa, com ara *La Empresa de China: de la Armada Invencible al Galéon de Manila* (Acanalado, 2003) o *Made in China: el despertar social, polític i cultural de China* (Destino, 2006).

Yu Hua 余华 (Hangzhou, 1960) forma part d'una generació d'escriptors xinesos que als anys vuitanta van trencar amb els dictats oficials del realisme socialista i van començar a explorar noves vies experimentals. Eren els temps de la «febrada cultural» (*wenhua re* 文化热). La digestió sàvia i lliure de mimetismes de Kafka, Borges, Faulkner, Kawabata o Bulgakov (però també de Lu Xun) és reconeguda i germinal en l'obra de Yu Hua. Se serveix de la tradició dissolvent de la modernitat literària, i al mateix temps recrea i parodia arquetips i motius arrelats en la tradició literària xinesa. La desmesura del vulgar, l'obscè i el violent que Yu Hua detecta en la societat xinesa contemporània s'instal·la a les seves ficcions des de la primera pàgina. A banda dels relats sobre tortures morals i físiques que s'apleguen a *El passat i els càstigs* (Males Herbes, 2013), ha publicat algunes de les millors novel·les xineses de les últimes dècades, com ara *Vivir* (Seix Barral), *Crònica de un venedor de sang* (Seix Barral) o *Brothers* (Seix Barral). També és molt destacable l'assaig *China en diez palabras* (Alba).

Quan vaig acabar de llegir *El passat i els càstigs* 往事与刑罰 (wǎngshì yǔ xíngfá) (Males Herbes, 2013, traducció de Carla Benet) em van venir a la memòria els versos del *Poema inacabat* de Gabriel Ferrater on s'afirma que J. V. Foix ha estat qui millor ha retratat els anys quaranta: («l'atmosfera de la desena / te la dono molt bé el poema / primer d'On he deixat les claus / el superrealisme, usat / amb talent, és més realista / que el realisme acadèmic»). En el cas de Yu Hua no hi ha surrealisme, però sí un relat fascinant, abstracte i enigmàtic, alhora concretíssim i fantasmal, on només hi trobem un Desconegut i un Mestre de Càstigs: només memòria i tortura convocats per evocar un passat traumàtic, que es mou entre 1958 i 1971.

El passat i els càstigs

Una nit d'estiu del 1990, en el seu apartament humit, un desconegut va obrir i llegir un telegrama d'origen incert. Després, va enfonsar-se en un somni profund. El telegrama només contenia dues paraules: «Torna aviat», i no hi figurava ni el nom ni l'adreça del remitent. Revivint el passat llarg i boirós, va aparèixer davant seu un intricat embull de milers de camins. D'entre els camins, només un de sol li va provocar un fi somnure en el rostre. L'endemà, ben d'hora al matí, l'ombra negra atzabeja del desconegut va començar a lliscar pels carrers com un cuc.

Enmig de l'embrollada xarxa de camins que formava el passat del desconegut, hi havia un record, tan fi com un cabell, que es mostrava especialment clar: 5-3-1965. La connotació que derivava d'aquesta senzillíssima sèrie de números havia determinat la direcció que havia pres el desconegut. En realitat, quan la nit anterior havia desvetllat aquell record remot, no havia aconseguit, però, eliminar la resta d'interferències del passat. Atès que en aquell moment es trobava lluny del mirall, no s'havia adonat de l'ambigüitat que tenia el seu somnure després de desxifrar el telegrama. L'únic que havia experimentat era una ferma seguretat en si mateix. Com a conseqüència d'aquest excés de confiança pròpia, l'error de procediment que va venir a continuació va ser inevitable.

Uns dies després, el desconegut va arribar a un poble anomenat Boira. Va ser aquí on l'error de procediment va esdevenir evident del tot. Li va ser revelat pel mestre de càstigs. Es pot figurar, per un moment, la postura i l'expressió del desconegut mentre caminava pel poble. Asseljat per múltiples capes de records, li era òbviament impossible d'interpretar de manera correcta les coses i el paisatge del seu voltant immediat. De manera que, quan el mestre de càstigs el va veure, del pit li va sorgir una mena d'esgarip de trompeta. En aquell moment, el desconegut, com si fos un nen que s'hagués perdut, va entrar en el camp visual del mestre. Quan el desconegut va passar per davant d'un bloc de dues plantes, petit i gris, el mestre de càstigs li va barrar el pas amb un somnure exagerat. «Has vingut.» El to del mestre va sobresaltar el desconegut. Tot i que no s'ho acabava de creure, aquell home vell, dret davant seu amb els cabells lluints i blanquinosos, semblava insinuar-li aquell record concret.

El mestre de càstigs va continuar: «He esperat tant de temps».

Aquelles paraules no van ajudar a aclarir les idees del desconegut, però va fer un pas enrere en els seus suposats –tot i que acceptés aquella impressió, potser l'home vell que tenia davant dels ulls era simplement una volva de pols flotant en el seu vast passat. De manera que va passar de llarg l'home vell i va seguir el seu camí cap al 5-3-1965.

Tal com havia desitjat el mestre de càstigs, el desconegut no va aconseguir continuar cap al 5-3-1965. Aleshores, una simple conversa va tenir lloc entre tots dos. Gràcies a l'advertència del mestre de càstigs –una advertència del tot casual i sense cap tipus de premeditació–, el desconegut va entendre finalment la seva pròpia posició. Es va adonar que l'indret on desitjava anar i el lloc a on realment s'estava dirigint no podrien coincidir de cap manera. Així, doncs, va girar en direcció contrària. En realitat, però, el 5-3-1965 s'allunyava cada vegada més d'ell. Va ser la primera vegada que va tornar a pensar en aquella nit humida i aquell telegrama misteriós d'uns dies enrere. El seu pensament feia molt que estava deturat en el lloc on havia aparegut el 5-3-1965. Va començar a valorar altres fets passats que seguien destorbant-lo. Les dates eren el 9-1-1958, l'11-12-1967, el 7-8-1960 i el 20-9-1971. El desconegut va comprendre per què no podia dirgir-se cap al 5-3-1965. De fet, aquelles quatre dates tenien exactament les mateixes possibilitats d'existir en relació al missatge del telegrama que el 5-3-1965. En realitat, havien estat precisament totes les interferències causades per aquelles quatre dates les que li havien impedit de seguir cap al 5-3-1965. Aquells records representaven quatre camins diferents que no es creuaven. Ara, tot i que el desconegut abandonés la recerca del 5-3-1965, també seria incapaç d'anar cap al 9-1-1958 o cap a qualsevol de les altres tres dates.

Era una altra nit d'estiu. Com a conseqüència del seu error de procediment, el desconegut va entrar en un atzacuc. No podia parar de pensar en quin camí prendre. Així que va començar a fixar-se seriosament en el mestre de càstigs. Com a resultat, va veure que entre l'home vell que tenia davant i el seu passat hi havia una connexió amagada. Per això, quan va tornar a observar la seva situació present, va sentir vagament que tot plegat havia estat programat amb antelació.

Mentre es feia fosc, el mestre de càstigs va sentir que la invitació que havia fet al desconegut reeixiria. El desconegut havia sucumbit a formar part del pla predestinat sense sospitar res. Ara entrava amb el mestre de càstigs en aquell bloc de dos pisos, petit i gris.

El negre embocallava tota l'habitació. El desconegut seia allà, en silenci. El mestre de càstigs va encendre una petita làmpada blanca. El desconegut va començar a revisar si entre el telegrama de feia uns dies i l'habitació que tenia al davant hi havia o no algun vincle necessari. El que va trobar no tenia res a veure. Es va adonar que el camí que havia seguit fins allà estava deformat. Tan bon punt el desconegut i el mestre de càstigs van començar a conversar, va sorgir una gran afinitat entre ells. La situació feia pensar que ja havien parlat moltes vegades. Semblava que coneguessin les opinions de l'altre tan bé com els palmells de les seves mans.

Com que el mestre de càstigs era l'amfitrió, li tocava treure el primer tema de conversa. Va dir: «De fet, sempre vivim en el passat. El present i el futur són només petits trucs que el passat ens juga.» El desconegut va reconèixer que l'argument del mestre tenia molta força, però el que a ell ara li pesava més eren les seves circumstàncies presents. «A vegades, però, pot ser que ens separem del passat. Ara mateix hi ha alguna cosa que me'n separa.» El desconegut, reflexionant sobre el fet de no poder arribar al 5-3-1965, ponderant els motius del seu fracàs, va començar a pensar que potser no només eren aquelles quatre dates que l'hi impediën.

El mestre de càstigs li va respondre: «Però tu estàs en absolut separat del passat.»

No era només que el desconegut no hagués arribat al 5-3-1965, sinó que aquella data, igual que les altres quatre, s'anava allunyant cada vegada més.

El mestre de càstigs va continuar: «En realitat, tu sempre has estat profundament immers en el teu passat. Pot ser que de vegades te'n sentis allunyat, però és una cosa superficial, una il·lusió. L'essència es manté intacta. De fet, significa que encara hi ets més a prop.»

El desconegut va replicar: «Encara estic del tot convençut que hi ha alguna cosa que em separa del meu passat.»

Al mestre se li va escapar un somnure tímid, perquè ja havia vist que era complicat convèncer el desconegut amb paraules. El desconegut va seguir el corrent dels seus pensaments –quan ja havia deixat el seu passat molt enrere, el mestre de càstigs li va aparèixer davant amb un somnure estrany, i li va dir: «He esperat tant

de temps».

El desconegut va concloure: «El que em separa del meu passat ets tu».

El mestre no estava disposat a acceptar el judici del desconegut. Tot i que trobava un esforç titànic tornar a fer servir les paraules per persuadir-lo, el mestre va explicar-li de nou: «Jo no et separo del teu passat. Al contrari, jo et porto a connectar-te directament amb el teu passat, és a dir, jo sóc el teu passat».

Pel to de veu amb què el mestre va escopir aquestes últimes paraules, el desconegut va percebre que probablement la conversa s'acabaria aviat, però encara va assenyalar-li: «La teva espera se'm fa difícil d'entendre».

«Només si no donessis tanta importància a la necessitat», va exposar el mestre de càstigs «i compreguessis que el fet d'esperar-te ha estat casual, llavors no se't faria difícil d'entendre».

«Si és així, sí que ho puc entendre», va assentir el desconegut.

El mestre de càstigs, molt satisfet, va prosseguir: «M'alegro molt que estiguem d'acord. Considero que els dos compremem que la necessitat pertany a un terreny avorritíssim. La necessitat no pot canviar la seva aparença, només pot tirar endavant com els rucs. En canvi, la casualitat és grandiosa. Allà on la casualitat es deixa caure, apareixen noves històries». El desconegut no es va dedicar a contradir la teoria del mestre de càstigs, perquè estava preocupat per una qüestió completament diferent:

«Per què m'has estat esperant?». El mestre va somriure tímidament i va contestar:

«Sabia que tard o d'hora tocaríem aquest assumpte. Ha arribat, doncs, el moment. Necessito que algú m'ajudi. Necessito que algú ple d'esperit d'autosacrifici m'ajudi. Crec que tu ets aquesta persona». El desconegut va preguntar: «Ajudar-te a què?». El mestre va respondre: «Demà ho sabràs. Per ara, estaria content només de conversar amb tu sobre la meua feina. La meua tasca consisteix a resumir tot el coneixement de la humanitat. I la part més excel·lent del coneixement humà és l'art dels càstigs. Això és del que m'agradaria parlar amb tu».

El mestre tenia un evident domini de totes les varietats de càstigs existents. Amb la mà estesa, va fer comprendre al desconegut els diferents càstigs com si fossin les línies del seu palmell. No només va explicar un per un els càstigs, sinó que també va proporcionar un relat il·lustrat de les conseqüències que comportaven un cop implementats.

Després del discurs extremadament llarg i sorprenentment vívid del mestre de càstigs, l'atent desconegut es va adonar que el mestre havia obviat un càstig en concret, l'execució a la forca. Només de començar el relat, dins del desconegut havia brotat una sensació complexa i canviant. De fet, era com si durant tota l'exposició del mestre, ell hagués estat esperant l'aparició d'aquell càstig concret. Durant aquell breu lapse de temps, el desconegut s'havia sumit en una profunda meditació. En aquell estat, els contorns borrosos del 5-3-1965 s'havien anat definint de mica en mica. Si se seguia aquest corrent de pensament, podia ser que algú íntimament lligat al passat del desconegut hagués mort penjat justament en aquella data, 5-3-1965. El desconegut, en un intent de salvar-se d'aquells records asfixiants, va fer servir el següent mètode. Va advertir al mestre de càstigs de la falta que havia comès. Esperava que una brillant explicació sobre el càstig obviat l'ajudés a escapar d'aquells records.

El mestre es va enfurismar tot d'una. A crits, va deixar clar al desconegut que no era que s'hagués oblidat d'aquest càstig, sinó que s'avergonyia de mencionar-lo. Aquest càstig s'havia malaguanyat. El mestre li va explicar que l'ús vulgar i groller que en feien els suicides l'havia espantat del tot. Va exclamar: «Realment eren dignes de rebre aquest càstig?».

La ira del mestre de càstigs va sorprendre el desconegut, però allhora li va permetre escapar-se ràpidament dels records que el soljaven. Va fer un respir profund i es va relaxar una mica. Mirant el mestre, que seguia indignat, li va formular una pregunta: «Tu has provat d'infligir algun d'aquests càstigs?».

La fúria del mestre de càstigs es va extingir de cop. No va respondre al moment, sinó que va caure en un sonmeig vast, profund i plaent. Corbs carregats de records li volaven davant del rostre. Va comptar mentalment els càstigs infligits com si fossin un feix de bitllets. Va explicar al desconegut que, de tots els càstigs que havia dut a terme, els més emocionants havien estat el 9-1-1958, l'1-12-1967, el 7-8-1960 i el 20-9-1971.

Era evident que les quatre dates que havia apuntat el mestre de càstigs tenien un significat que transcendia els simples números que les formaven. Transmetien una profusa olor de sang. El mestre li va fer saber al desconegut que: el 9-1-1958 el desmembrament s'havia fet amb carros tirats per cavalls, i els membres esquinçats del 9-1-1958 havien saltat en l'aire com volves de neu a l'hivern. Pel que fa l'1-12-1967, havia executat una castració, tallant dos testicles prominents, així que l'1-12-1967 no havia tingut ni un raig de sol, però aquella nit la lluna havia estat frondosa com les males herbes. El 7-8-1960 tampoc no havia escapat al seu destí, i amb una serra rovellada li havia tallat la cintura. Però el més memorable va ser el 20-9-1971. Va excavar un forat a terra, on va enterrar el 20-9-1971, només deixant-li el cap a fora. A causa de la pressió de la terra, tota la sang li havia pujat amunt. Així que el mestre li va rebenatar el crani i una columna de sang en va sortir disparada. La font de sang del 20-9-1971 havia estat d'una esplendor rutilant.

El desconegut va caure en una desesperació indescriptible. Aquelles quatre combinacions de números que el mestre havia revelat, totes i cadascuna d'elles, li suggerien profunds pous de records. El 9-1-1958, l'1-12-1967, el 7-8-1960, el 20-9-1971. D'entre l'immens passat del desconegut, aquells eren precisament els quatre records que l'havien estat perseguint. En rememorar la nit humida i el telegrama, el desconegut va començar a reflexionar per què en aquell moment havia escollit el 5-3-1965 en comptes de cap de les altres quatre dates. Les quatre combinacions de números esmentades pel mestre de càstigs les havia arribat a comprendre fruit d'una reflexió tan necessària com fortuïta. Fos quin fos el tipus de reflexió, li causava la vaga impressió que en aquell moment el mestre posseïa aquells quatre records del seu passat.

El desconegut, de fet, no havia estat conscient de la persecució exercida per aquelles quatre dates. Feia molt que aquells quatre records s'havien convertit en un vent gèlid i tenebrós que bufava al seu voltant, en totes direccions. El contingut d'aquelles dates ja s'havia descompost, com si fos fet de pols. Però encara en restava l'olor i, per això, el desconegut tenia la clara sensació que, si no hagués estat per la guia d'aquestes quatre dates, la seva trobada extraordinària amb el mestre de càstigs mai no hauria tingut lloc.

Després, el mestre va aixecar-se de la cadira, va passar pel costat del desconegut i va entrar al dormitori. El lluminat per la llum blanca de la làmpada, semblava talment un record entrant a l'habitació. El desconegut va continuar assegut a la cadira. Sentia que tot el seu passat havia desaparegut i només quedava el 5-3-1965. I cada vegada s'allunyava més d'ell. Només uns moments després, en caure el desconegut en un son profund, la seva expressió va prendre la incomparable serenitat d'un record fixat en el passat.

L'endemà al matí, quan el mestre i el desconegut tornaven a seure junts, no hi havia cap mena de dubte que la complexitat que compartien s'havia enfortit encara més. Així, doncs, només amb la primera frase van arribar al quid de la qüestió. La nit abans, el mestre havia comentat que necessitava l'ajuda del desconegut, així que va procedir a explicar per què: «De tots els meus càstigs, encara n'hi ha dos que no han estat provats. Un d'ells està reservat per a tu». El desconegut necessitava avançar en la comprensió d'aquell assumpte, de manera que el mestre el va empènyer a través d'una porta negra fins a una habitació gran. A l'habitació, només hi havia una taula col·locada davant d'una finestra. Sobre la taula, una enorme placa de vidre resplendia sota la llum del sol. Recolzant en un cantó de la paret, hi havia un ganivet de camisser acabat d'afilar.

El mestre de càstigs, assenyalant la placa de vidre al costat de la finestra, va dir:

«Mira com n'està, d'excitada». El desconegut s'hi va acostar i va observar el garbuix de raigs de sol que es reflectien al vidre. Assenyalant el ganivet de la paret, el mestre de càstigs va explicar al desconegut que faria servir aquest ganivet per tallar-lo en dos per la cintura. Immediatament després, col·locaria el tors del desconegut sobre el vidre, de manera que seguïa dessagnant-se fins a morir lentament.

El mestre va fer saber al desconegut què seria el que veuria en els moments abans de morir dessagnat sobre el vidre. Sens dubte, la descripció que en va sorgir era d'una força aclaparadora:

«Quan arribi l'hora, sentiràs una tranquil·litat que mai no has sentit abans. Tots els sorolls desapareixeran i només quedaran colors, colors que suraran lentament davant teu. Notaràs com la sang et surt del cos, cada vegada més a poc a poc, com s'escampa per tot el vidre i com finalment cau avall en la pols, com milers de cabells fins. En el darrer instant, podràs veure la primera gota de rosada del matí del 9-1-1958, la gota que des d'una tímida fulla verda l'ataulla en la distància. També podràs veure els núvols irisats del migdia de l'1-12-1967, núvols que reflecteixen la llum del sol en mil colors. El 7-8-1960 veuràs un caminet, que l'emboïllarà càlid mentre els núvols tenyllats del capvespre s'allargassen sobre les muntanyes. La nit del 20-9-1971 podràs veure dues libèl·lules voleiant gràcils, suspeses en l'aire com dues làgrimes llunyanes».

La rosada fresca del matí del 9-1-1958, els núvols irisats del migdia de l'1-12-1967, el caminet de muntanya al capvespre càlid del 7-8-1960 i les libèl·lules voleiant com làgrimes en la nit del 20-9-1971. Aquests quatre records es van desplegar com un llençol davant dels ulls del desconegut. La narració del mestre de càstigs era, per al desconegut, una promesa del que vindria. Va sentir que el mestre li oferiria la possibilitat de reunir-se altra vegada amb aquests quatre records. Un somriure serè va il·luminar-li la cara, un somriure que mostrava clarament que acceptava de bon grat el pla formidable del mestre.

El mestre de càstigs es va posar eufòric davant l'expressió d'acceptació del desconegut, però va dissimular aquesta alegria. No va mostrar-se excitat, saltant com un animalo, sinó que simplement va assentir amb el cap. Volia que el desconegut deixés aquest món tal com hi havia arribat, de manera que s'havia de despullar. L'hi va demanar, explicant-li:

«No és pas una condició meua. El càstig així ho exigeix».

El desconegut va complir de bona gana amb l'exigència. Li va semblar totalment raonable deixar aquest món de la mateixa manera que hi havia arribat. A més a més, va començar a imaginar com seria trobar-se despullat amb els seus records. Segur que els seus records, va concloure, se'n sorprendrien d'allò més.

El mestre de càstigs va restar en un racó, observant com el desconegut es treia la roba com si s'arrenqués una capa de pell. El desconegut va desvelar una pell plena de marques, com si li haguessin esculpit amb una escàrpi. S'estava dret sobre la placa de vidre reflectent i els raigs de sol feien brillar el seu cos tant com el vidre. El mestre va abandonar la foscor del racó i es va col·locar al costat del desconegut, amb el ganivet de camisser espolsejant-li a la mà. Els raigs de sol botaven histèrics sobre la fulla d'aer. Va preguntar al desconegut: «Estàs preparat?». El desconegut va assentir. Mostrava una mirada totalment serena. Tenia l'actitud d'un home que espera tranquil·lament la deguda arribada de la felicitat.

La serenitat del desconegut va omplir el mestre de confiança i seguretats davant del que havia de succeir. Va allargar la mà dreta per escapçar gràcilment la cintura del desconegut, però en aquell moment va adonar-se

que la mà li tremolava una mica. Aquesta descoberta va deixar entreveure que, en el desenvolupament d'aquell assumpte, s'obria tot un ventall de noves possibilitats. No sabia si el tremolor de les mans era causat per un excés d'excitació o bé perquè la força ja l'havia abandonat. En realitat, feia ja molt de temps que el mestre havia notat que la força també s'envellia. Quan ara va aixecar el ganivet, totes dues mans li van començar a tremolar sense parar.

Instants abans, el desconegut ja s'havia girat per mirar atentament per la finestra, esperant la gràcil arribada d'aquells quatre records. Va imaginar el ganivet afilant el seu cos en dos. Potser seria tan net i perfecte com dues mans fredes esquinçant una fulla de paper. Després, però, va sentir que el mestre de càstigs sospirava, exhaust.

Quan el desconegut es va tornar a girar, el mestre, terriblement avergonyit, li va mostrar les seves mans tremoloses. Li va fer entendre que no podria complir amb el requisit del càstig, que no el podria tallar d'una sola ganivetada.

El desconegut, amb extrema comprensió, li va respondre: «Doncs fes-ne dues».

«Però», va explicar el mestre, «aquest càstig només permet que te'n faci una».

El desconegut, òbviament, no entenia per què el mestre de càstigs insistia a ser tan primmirat, i l'hi va intentar fer veure. «Perquè així arruinaríem totalment el càstig», va exposar el mestre. «Tot al contrari», va considerar el desconegut, «de fet, així podries desenvolupar i enriquir el càstig». «Però», va explicar el mestre amb calma, «si ho fem així, també arruinaríem totalment la teva experiència cap a la mort. Et deixaria la cintura destrossada, com si fos carn picada. L'estómac, els ronyons i el fetge et caurien com pomes podrides. No et podria posar sobre el vidre, perquè cauries rodó a terra. I l'únic que podrien veure els teus ulls moribunds serien cucs recargolant-se pel fang i la pell verda i lilefiscosa dels gripaus. I coses encara molt més horribles.»

El to de veu del mestre transmetia un sentit d'irrevocabilitat total. Aquella veu havia fixat sense cap mena de dubte que els fets prendrien un curs totalment diferent. De manera que, com és obvi, el desconegut va tornar a posar-se la roba. Havia pensat que ja no la necessitaria més, i resulta que ara s'havia esdevingut tot el contrari. Mentre es posava els pantalons, va notar com si tingüés tot el cos cobert de greix ennegrit. També se li va ennegrir la mirada i, en el seu esguard, la figura del mestre apareixia també negra, tan negra com si fos un record remot. Ja no podia delugir la situació: el mestre de càstigs era incapaç d'ajudar-lo a reunir-se amb el seu passat. Tot i que li resultava incomprensible que el mestre hagués assassinat el seu passat amb aquell relat bellíssim, alhora també entenia el seu sofriment. El palmet de mestre ressonava en el seu interior amb un eco buit. El mestre patia perquè ja no era capaç d'executar aquell càstig formidable. El patia perquè ja no podria reunir-se amb el seu passat. Tot i que no tenien res en comú, aquells dos tipus de sofriment els unien inexorablement. Com es pot imaginar, tots dos es van sumir en un silenci pesat com la nit. No va ser fins que no van arribar a la sala d'estar que tant el desconegut com el mestre es van poder desempallegar d'aquella atmosfera callada i opressiva. S'havien estat en aquella habitació banyada pel sol, immòbils i derrotats, fins que s'havien mogut a la sala d'estar. Allà, l'atmosfera era evidentment diferent, de manera que van poder reprendre alguna cosa semblant a una conversa.

El mestre de càstigs es va posar a parlar i, només de començar, va ser pres d'una gran excitació. En absolut seguia abatut pel fracàs que acabava de patir. Guardava encara un càstig que mereixia tota l'atenció i els honors. De tota la seva vida, aquell era sens dubte el càstig del qual estava més orgullós. Va explicar al desconegut:

«És la meua pròpia creació».

El mestre es va posar a parlar i, només de començar, va ser pres d'una gran excitació. En absolut seguia abatut pel fracàs que acabava de patir. Guardava encara un càstig que mereixia tota l'atenció i els honors. De tota la seva vida, aquell era sens dubte el càstig del qual estava més orgullós. Va explicar al desconegut:

«Hi ha un home, més concretament, un savi autèntic, un erudit dels que ja no queden al segle XX. Un matí qualsevol, es desperta i veu tot d'homes, amb uniformes grisos, drets al voltant del seu llit. Aquests homes el treuen de casa i el posen en un cotxe. El savi, evidentment, no té ni la més lleugera idea d'on el porten, de manera que no para de preguntar-ho als homes. L'única resposta és un silenci absolut. L'actitud dels homes el comença a neguitejar. L'únic que pot fer és mirar per la finestra del cotxe per provar de determinar què passarà. Veu carrers que li resulten familiars, un rierol que també li sona. Ho passen de llarg. El següent que apareix és una plaça immensa, on podrien caber unes vint mil persones. De fet, a la plaça ja hi ha unes vint mil persones. Des de lluny, semblen un eixam de formigues. Al cap de cop, figuren el savi enmig de la multitud. A la plaça hi ha un escenari elevat. El savi està dret dalt de l'escenari. Mira a baix, al tumult de gent. La plaça sembla poblada de males herbes. A dalt de l'escenari, hi ha uns quants soldats armats amb escopetes. Tots apunten directament al seu cap. El savi està totalment aterrit. Al cap d'un moment, els soldats abaixen les escopetes. S'havien oblidat de carregar-les. El savi veu com les bales, brillants com la llum del sol, van entrant dins de les escopetes. Llavors, totes les escopetes tornen a apuntar-li al cap. Una persona amb pinta de jutge puja a l'escenari. Li anuncia que ha estat sentenciat a mort. El savi queda totalment petrificat, no sap quin crim ha comès. De manera que el jutge afegeix:

»«Només mira't la sang que et cobreix les mans».

«El savi se les mira, però no hi veu ni la més mínima taca de sang. Estén les mans cap al jutge per provar la seva innocència. Però el jutge l'ignora i va cap a un cantó de l'escenari. Llavors, el savi observa com in comptables persones van pujant a l'escenari, d'una en una, a donar testimoni dels seus crims. L'una després de l'altra, expliquen com ha infligit càstig rere càstig a les seves famílies i amics. Al principi, el savi es discuteix amb energia amb aquells que l'acusen. Intenta fer-los entendre que qualsevol persona, sense dubtar-ho, ha de sacrificar-se en nom de la ciència. Les seves famílies i amics s'han sacrificat en nom de la ciència. Al cap d'una estona, el savi pren realment consciència de la seva situació present, una munió d'escopetes que li volaran el cap en un instant. El crani li explotarà com un gerro i caurà esmicolat a terra. El savi entra en un pànic i una desesperació tan immensos com la multitud que allà es reuneix. La gent flueix com aigua a l'escenari i, quan acaben la seva denúncia, tornen a baixar amb el corrent. La situació segueix igual durant deu hores. I durant tot aquest temps, els soldats segueixen apuntant-li directament al cap.»

Aribats a aquest punt de la narració, el mestre de càstigs, amb to enigmàtic, va fer saber al desconegut: «El savi sóc jo». Tot seguit, el mestre li va explicar al desconegut que havia trigat tot un any a acabar de perfeccionar els detalls d'aquelles deu hores.

«Òbviament, un cop és conscient que està condemnat a mort, en aquestes deu hores posteriors, el savi cau pres d'un turment emocional terrible. Durant les deu hores, pateix un remoli brutal d'emocions, passant d'un estat de sensacions a un altre sense poder aturar el canvi. En un instant es troba presa de pànic, segons més tard se sent poderós, després torna estar catgat de por. Durant un moment, espera estoicament i plàcidament la mort, minuts després s'adona que estar viu és meravellós. En aquestes deu hores de constant trastorn, el savi sent aquest intricat garbuix de sentiments tallant-lo com mil ganivets.»

A partir de la descripció completa i minuciosa del mestre, es feia evident que aquest càstig era pràcticament perfecte. De manera que, immediatament després d'acabar tota l'explicació, el mestre va anunciar explícitament al desconegut:

«Aquest càstig està reservat per a mi».

Li va puntualitzar al desconegut que en aquell càstig hi havia dipositat deu anys de sang, suor i llàgrimes, per la qual cosa no el podia infligir a cap altra persona. En referir-se a una altra persona volia suggerir, clarament, el propi desconegut. Aquest va somriure lleument. Era un somriure noble. Era un somriure que havia aconseguit amagar els dubtes que ara gestava. Aquell càstig no era ni de bon tros tan perfecte com el mestre es pensava. Feia l'efecte de contenir alguna tara.

El mestre es va posar dret i va dir al desconegut que aquell mateix vespre provaria el càstig. Esperava que, quan dotze hores més tard el desconegut aparegués al dormitori, llavors:

«Tu encara em podràs veure, però jo ja no et podré veure a tu».

Després que el mestre de càstigs es retirés a la seva habitació, el desconegut encara va estar força estona assegut a la sala d'estar, reflexionant sobre la veracitat de les paraules que acabava de pronunciar el mestre. No podia estar tan plenament segur de tot allò com ho estava el mestre. Després, quan va abandonar la sala d'estar i va entrar al seu propi dormitori, va sentir la ferma convicció que l'endemà, quan entrés a l'habitació del mestre, aquest encara podria veure'l. En aquell càstig, a primera vista impecable, ell ja hi havia trobat la tara. Una tara tan crucial que faria inevitable el fracàs del mestre.

L'escena de l'endemà al matí va confirmar les prediccions del desconegut. El mestre jeia al llit, exhaust. Amb la cara lívida, li va explicar al desconegut que la nit abans tot havia anat a la perfecció fins que, en l'últim moment, s'havia despertat de cop. Abatut, va enretirar la flassada per fer-li veure al desconegut:

«Tenia tanta por que m'he pixat al llit».

El llit estava tan xop que el desconegut va calcular que, durant la nit, el mestre de càstigs es devia haver pixat com a mínim unes deu vegades. L'escena que presenciava el va satisfer del tot. Va contemplar el mestre estirat al llit, panteixant. No volia que reeixís en el seu càstig. Aquell home fràgil estava en possessió dels seus quatre records. Si moria, ell estaria separat per sempre més del seu passat. Per això, de cap manera li revelaria l'existència de la tara ni la seva ubicació exacta. Així, doncs, quan el mestre de càstigs li va demanar que l'endemà tornés a la seva habitació, ell simplement va somriure i va marxar cap al seu dormitori amb posat seriós.

L'escena del segon dia va complir de nou amb les prediccions del desconegut. Igual que el dia abans, el mestre s'estava al llit, totalment demacrat, fitant el desconegut des que va obrir la porta. Per tal d'amagar la seva pròpia vergonya, va tornar a enretirar la flassada perquè el desconegut pogués comprovar que la nit abans, no només s'havia pixat a sobre en abundància, sinó que fins i tot havia deixat anar una cadaga enorme. Tot i això, el resultat havia estat el mateix que la nit anterior. En el darrer moment, s'havia despertat de cop. Amb la veu angoixada, va dir al desconegut:

«Torna demà. Demà seré mort, segur».

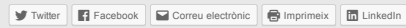
El desconegut no va donar la importància suficient a aquesta frase, sinó que es va limitar a mirar-se el mestre amb compassió, com si desitgés revelar-li la tara en el càstig. Aquesta era simplement que, després d'aquelles deu hores, havia d'aparèixer una bala, una bala precisa que rebentés el crani del savi. Els esforços del mestre durant aquells anys s'havien centrat únicament en aquelles deu hores, però havien oblidat la bala crucial del desenllaç. El desconegut, però, era plenament conscient del perill que suposava aquesta revelació. El seu passat moriria amb el mestre. En aquells moments, el desconegut sentia que, mentre estigués amb el mestre, el seu passat també romandria amb ell. Com que posseïa aquell secret decisiu, va abandonar el dormitori amb un aspecte d'alto més calmat, conscient que aquella falta crucial evitaria que el seu passat s'extingís.

El matí del tercer dia, les circumstàncies van figurar una escena completament nova. Quan el desconegut va tornar a entrar al dormitori, la promesa que el mestre de càstigs havia fet el dia anterior ja s'havia realitzat completament. Era mort. Però no havia mort estirat al jaç, sinó que el seu cos penjava a un metre del llit.

Davant d'aquella situació, al pit del desconegut va semblar que hi brotés un matoll pansit de males herbes. La mort del mestre de càstigs trencava per sempre més la possibilitat de connexió amb aquells quatre records. Contemplar-lo aleshores era com contemplar el seu propi passat penjat a la forca. L'escena va fer emergir la presència confosa del 5-3-1965. Alhora, en un instant, també va aparèixer vívidament la fúria incontrolada del mestre quan havia mencionat la forca. Resultava que finalment el mestre havia triat aquell càstig malaguanyat.

Després, quan sortia de l'habitació, el desconegut va adonar-se que hi havia una frase escrita darrere de la porta: «He salvat aquest càstig». En escriure-ho, era evident que el mestre romania calmat i lúcid, perquè havia conclòs el missatge afegint-hi curosament la data: 5-3-1965.

Comparteix això:

Relacionats

Xavier Dilla
A "Slawomir Mrozek"

Antoni Martí Monterde
A "El recuperat"

Xènia Dyakonova
A "El traduït"

Categoria : [El recuperat](#)

Etiquetes : [Carla Benet](#), [Manel Ollé](#), [Yu Hua](#)

← [Bandi](#)

[Maria Antònia Martí Escayol](#) →